

Књижевник, академик Добрица Ћосић говорио је и још чешће критички писао о многим странпутицама српске политике. Али, његов национални кредо свакако је косовско, односно српско питање. Као комуниста и члан ЦК СК Србије пре четири деценије на партијском пленуму, 29. маја 1968. године, усамљен, отворио је косовско питање и „предсказао“ његов исход. Због тог излагања, с којим је, по сопственом признању, понео косовски крст и титулу „идеолога српског национализма“, био је оспораван, изопштен у партији и проказан у јавности. А са партијске говорнице тада је поручио: „Свим срцем желим да будућност порекне моје критике и моја страховања за неке исходе, и бићу срећнији од вас ако та будућност покаже да сам говорио само заблуде“. Та будућност, која је наше данас, не само да није порекла његове страхе за исход косовског проблема, већ му је, нажалост, дала за право.

У ексклузивном интервјуу за „Новости“, Добрица Ћосић говори о могућој подели територија, америчком поклону Албанцима, политици изолације, националног спаса, српским илузијама и решењу кризе.

* Јавно не говорите о Косову и Метохији од објављивања ваше књиге „Косово“, у јесен 2004. у издању Компаније „Новости“. Да ли је разлог вашег ћутања уверење да сте у књизи рекли све што сте желели да кажете, или сте се деморалисали јер ваше ставове о подели Косова и разграничењу са Албанцима нису прихватиле владајуће структуре наше државе, а ни званичници Европске уније?

- Морам да вам кажем да је наш разговор о Косову толико закаснио да ја дубоко сумњам у његову сврсисходност. Јер, Косово је, по мом уверењу, изгубљено америчком окупацијом 1999. године. Одлука о признању 17. фебруара ове године је процедурални чин којим се симулира нека правна форма. Сада можемо да разговарамо о томе зашто нисмо спасли оно што је српско. Оно што смо могли да спасемо друкчијом политиком.

* О Косову још није речено што смо дужни да кажемо и што треба рећи после 17. фебруара 2008. године. Ваша концепција решења косовског питања битно се разликује од званичне, државне политике. Шта мислите о тој идеји сада после проглашења

независности Косова?

- О српској националној политици према Косову и Метохији скоро четири деценије мислим друкчије од људи на власти и друкчије но садашњи политичари. То су у већини нови и млади људи којима нисам желео да се супротстављам, сматрајући да је моје доба минуло, а одговорност за садашњицу и будућност имају они, и историјски мандат. Одлучио сам да ћутим.

* Говорили сте давно да „ако нисмо спремни да поново ослобађамо Косово, а нисмо спремни, треба га поделити, иначе ући ћемо у перманентни рат са Албанцима, који не можемо добити“. Да ли и данас видите то као решење да „спасемо што се спасти може“?

- Најкраће речено: ја сам решење вековних антагонизама између Срба и Албанаца на Косову и Метохији видео у компромису историјског и етничког права. Тај компромис подразумева право Албанаца да се уједине са својом матицом Албанијом, са територијама на којима су већина. Територијална подела Косова и Метохије и разграничења Срба и Албанаца треба да се оствари без тежњи за етнички чистим територијама, а са реципроцитетом у садржајима и облицима гарантованих националних и грађанских права за мањине. Косово у Србији, која је биолошки клонула и у демографској депресији, за две деценије претворило би Србију у федерацију две нације са перманентним супротностима. Живот у таквом друштву био би напоран, а прогрес успорен.

* Имали сте предлоге и за очување манастира и светиња?

- Средњовековни српски манастири - Пећка патријаршија, Дечани, Богородица Љевишка, светоархангелски комплекс, Девич, Грачаница са косовопољским комплексом - повраћајем земљишта и шума национализованих 1945. године, треба да добију самоуправни положај по атоском моделу за православне манастире у грчкој држави. Било би то праведно и трајно решење које би могло да постане темељ културне и целокупне албанско-српске сарадње у економији, комуникацијама и свим облицима међунационалне сарадње.

* Ваши предлози остали су такорећи само ваши?

- Државна политика, парламент, влада и најјаче опозиционе странке нису прихватили моје предлоге. Они су веровали у Резолуцију Савета безбедности 1244 и међународно право, па су од моћног окупатора бранили цело Косово. У таквој начелној одбрани по попису састављеном 1991. године изгубили смо 3.580 квадратних километара српске етнички хомогене територије, а укупна површина Косова и Метохије износи 10.887 квадратних километара. Ако се национални односи посматрају у броју насеља, на Косову и Метохији има укупно 1.449 насеља, од којих су 276 српска. Ја не разумем зашто српска влада и њени преговарачи у одбрани Косова и Метохије, као дела српске државе нису ни реч изговорили у одбрану српске територије и српских насеља. И не разумем: зашто су Косово и Метохију третирали као целину у административним границама заснованим 1958. године, простим прикључењем четири српске општине Косовској Митровици.

* Пророчки сте на 14. седници ЦК СКС, 29. маја 1968. рекли: „Ако би пут водио остваривању шиптарског националног суверенитета, односно отцепљењу КиМ од Србије и Југославије, онда су неизбежни тешки и трагични судари и несагледиве историјске несреће и компликације“. То се и догодило.

- Пред догађајима које сам слутио и предвиђао у шестој и седмој деценији 20. века, а они се збили као велика народна несрећа и неисказива људска патња, као савременик осећам „метафизичку кривицу“, о којој је писао филозоф Карл Јасперс у књизи „Питање кривице“, поводом краха нацистичке Немачке. Бити у праву у трагичним збивањима српског народа у другој половини 20. века, осећати неко самозадовољство што си био у праву пред савременицима, не може човека да чини спокојним ако није нарцистичко чудовиште.

* Ако Србија може да бира између политичке опције, по којој треба да има дистатнциран став према ЕУ и земљама које су признале независност Косова, или опције о борби за Косово, али и европским интеграцијама - шта је мање штетан избор?

- Сваку политику која води Србију у антагонизме и изолацију од света, нека је то и херојска одбрана Косова, сматрам заблудном, бесперспективном, несрећном политиком. Ако је таквој политици мотив национално и грађанско достојанство, блиска искуства нас уче да светске силе српско национално достојанство лако претварају у

српске поразе, национална и грађанска понижења. Али, сваку политику која национални спас види само у Европској унији сматрам илузијом и сиротињском утопијом. Све док је НАТО услов и садржај „евроатлантских интеграција“, док Европска унија води према Србији ултимативну политику која је у суштини србофобска, док Србију третира као таоца и народ пати због двојице хашких оптуженика за које се не зна ни да ли су живи, док о судбини Србије мериторно одлучује бирократска олигархија у Бриселу, ја не верујем у „срећну будућност“ која наступа самим учлањењем у Европску унију. Да се погрешно не разумемо: у начелу нисам противник Европске уније и стварања демократске, либералне, хармонизоване заједнице европских народа. Али јесам евроскептик зато што сматрам да у тај процес треба унети више слободе, а мање диктата и насилног усређивања по некадашњем совјетском моделу, и више поштовања различитости и специфичности народа и култура. Такође, верујем да су потребне деценије и деценије да се превазиђе оно што је вековима настајало и сагради заиста „нова Европа“ у којој се неће ратовати и у којој ће сви Европљани имати иста права и исте легитимације. Међутим, савременици смо умножавања и нарастања иманентних антагонизама у Европској унији који сенче хоризонте „евроатлантских интеграција“.

* Ви често говорите да сте човек 20. века и да се повлачите из јавног живота. Али, да ли сте смели да ћутите о косовском проблему о коме ви имате дужност да говорите и зато што вам је Косово судбинска тема. Вас је комунистичка партија због истине коју сте изговорили о Косову прогласила великосрпским националистом и непријатељем социјализма и та вам титула и данас важи.

- Ћутао сам и зато што сам веровао да су моја схватања о Косову и Метохији добро позната у Србији и дипломатским канцеларијама Европске уније, Америке и Русије, којима сам октобра 2004. доставио мој „Предлог за животну коегзистенцију албанског и српског народа“ (објављено у књизи „Косово“). А имао сам прилику и да са многим министрима, дипломатама, новинарима и албанским лобистима исцрпно расправљам о косовским проблемима. Међу њима је било и мојих истомишљеника.

* А од наших домаћих политичара, ко вам је дао подршку?

- Од српских политичара успешно сам сарађивао са Небојшом Човићем док је био председник Координационог центра. Потпуну сагласност о стратегији и тактици решавања косовског питања постигао сам са Зораном Ћинђићем децембра 2002. године. О сарадњи са Зораном Ћинђићем нешто је записано у књизи „Косово“. А од садашњих политичара на власти највише разумевања за моја схватања показао је Борис Тадић. Он слободно размишља и лако заобилази предрасуде. Најзначајнију

Истрпети пораз, препородити Србију

Пише: Добрица Ћосић
петак, 21 март 2008 15:28

подршку мојој концепцији решења косовског питања, дао ми је професор Милован Радовановић својим капиталним делом „Косово и Метохија - антропогеографске и демографске основе“. Нас двојица смо истомисљеници о косовском питању и ја издашно користим његова знања и искуства која ми штедро нуди.

* За ову своју идеју имате и подршку неких светских интелектуалаца. Ту је, пре свих, амерички и светски интелектуалац Ноам Чомски. Могу се прочитати изјаве и других угледних интелектуалаца и политичких аналитичара из света.

- Да, нисам усамљен. Ноаму Чомском придружио се и Евгеније Примаков, руски политичар, који верује да је подела Косова најправедније и најреалније решење. Исто мишљење има и Јелена Гускова, историчар и врстан познавалац Балкана. Да их не именујемо даље.

* Како процењујете посебну преамбулу у Уставу да је Косово део Србије. Постоји уверење да је то доказ патриотизма вишег реда и једна од првих претпоставки националног консензуса.

- Ту националну догму сматрам сувишном у Уставу и погрешном као постулат државне политике у условима америчке и натовске окупације Косова. Аутори тог уставног патриотизма морали су да знају да се тиме продубљује конфронтација са Америком и Европском унијом и смањује маневарски простор Србије, што се не може сматрати реалистичком политиком. Не разумем докле ће Срби да воде битке чији је исход унапред познат да је губитнички за Србе.

* Државници и политичари земаља које су покровитељи независног Косова поручују нам да треба да се понашамо прагматично, јер за будућност Србије Европа „реално нема алтернативу“. Да ли ту политички прагматичну опцију, „којој нема алтернативе“, видите у политичком опредељењу Бориса Тадића.

- Државници и политичари који су признали независно Косово и са албанизованим Косовом и Метохијом под америчком окупацијом и влашћу Унмика, 17. фебруара отели су нам и чисту етничку територију од Зубиног Потока, Звечана и Ибра до Рашке - скоро 60 километара у дубину Србије, преламајући и Копаоник, највећу српску планину од

Панчићевог врха; дакле присвајајући читав јужни, рудни део Копаоника. Са анексијом знатног дела Рашке области отели су нам централно косовско-грачаничко подручје и шарпланинске жупе: Сиринићу жупу са 16 насеља, Средачку жупу са 13 насеља, Гору са 19 насеља и Штрпце као административни центар подшарпланинског подручја. Та господа која српску тоталну капитулацију сматрају прагматичном политиком, наступају са лицемерјем и цинизмом које је било уграђено у њиховој ратној шифри „Милосрдни анђео“. Колико ја разумем политику Бориса Тадића његов прагматизам је начелан, али и врло сензибилан; он је човек у чије добре намере треба веровати. Но, нисам присталица политике која „нема алтернативу“. Свет се тако брзо мења и доноси нове могућности, па се не треба окивати ниједном „алтернативом“ и ниједним заветом који нам угрожава опстанак. А данас се о нашем опстанку одлучује.

* Наши високи званичници упућују захтев ЕУ и САД да „пониште одлуку о лажној држави на тлу Србије, а америчка и британска администрација поручује да је „све решено“ и да „Косово никада више неће бити део Србије“. Шта Србија може, мора и треба да чини?

- Треба дипломатски и политички да се бори за ревизију одлуке о независности Косова која је толико неправедна да успоставља трајна непријатељства између албанског и српског народа. Ова америчка победа поклоњена Албанцима, неће усрећити ни садашње ни будуће генерације албанског народа.

Проглашење независности Косова, после разбијања Југославије, највећа је политичка грешка Сједињених Држава и Европске уније. То је чин који трајно дестабилизује Балкан и детерминише његову прекомпозицију. Косово је ратом освојила Америка за своје стратешке циљеве, саградила ратну базу „Бондстил“ и учинила Албанце својим поузданим вазалима и чуварима „Бондстила“. Албанци ће ту улогу искористити за остварење свог главног националног циља - стварање „Велике Албаније“.

Питате ме шта Србија треба да чини?

* Да се политичким средствима бори за своја права и памти неправде које су јој нанете

* Да критички сагледа своју државну политику и не поставља циљеве који су

Истрпети пораз, препородити Србију

Пише: Добрица Ћосић
петак, 21 март 2008 15:28

неоствариви

* Да достојанствено истрпи косовски пораз

* Да се посвети препороду Србије, развијању тесне економске и културне сарадње са Републиком Српском и чувању целине српског народа демократском и просвећеном политиком.